

ECONOMICS
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เศรษฐศาสตร์และการอยู่ดี-ตายดี

นพพล วิทย์วรพงศ์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย 2566

ECONOMICS
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อยู่ดี-ตายดี คืออะไร

"Life is simple but we insist on making it complicated." - Confucius

อยู่ดี	สุขภาพดี	โอกาสในการ ดูแลสุขภาพ	ดูแลตนเองได้	ความสุข/ ความพอใจ
	ปัจจัย 4	โอกาสในการให้ รางวัลตนเอง	สภาพแวดล้อมที่ดี	ความสำเร็จ/ ความหวัง
	ไม่โดดเดี่ยว	โอกาสในการให้ รางวัลคนใกล้ชิด	โอกาสในการ ตอบแทนสังคม	ความหมาย/ คุณค่า

"The idea is to die young as late as possible." - Ashley Montagu

ตายดี	ไม่ทรมาน	ไม่เดือดร้อนคนอื่น	มีศักดิ์ศรี	ยอมรับความตาย
	มีความอภิมรย์	ไม่ตกอับ-อนาถา	สงบ	สมเกียรติ
	ตาหลับ	หมดห่วง	มีคุณค่า	มีคนคิดถึง

นิยามร่วมของการอยู่ดี-ตายดี

อยู่ดี

สุขภาพดี

ไม่ทรمان

โอกาสในการ
ดูแลสุขภาพ

ไม่เดือดร้อนคนอื่น

ดูแลตนเองได้

มีศักดิ์ศรี

ความสุข/
ความพอใจ

ยอมรับความตาย

ปัจจัย 4

มีความอภิมรย์

โอกาสในการให้
รางวัลตนเอง

ไม่ตกอับ-อนาถา

สภาพแวดล้อมที่ดี

สงบ

ความสำเร็จ/
ความหวัง

สมเกียรติ

ตายดี

ไม่โดดเดี่ยว

ตาหลับ

โอกาสในการให้
รางวัลคนใกล้ชิด

หมดห่วง

โอกาสในการ
ตอบแทนสังคม

มีคุณค่า

ความหมาย/
คุณค่า

มีคนคิดถึง

นิยามร่วมของการอยู่ดี-ตายดี

สุขภาพ

สุขภาพดี

โอกาสในการ
ดูแลสุขภาพ

ดูแลตนเองได้

ความสุข/
ความพอใจ

ไม่ทรมาณ

ไม่เดือดร้อนคนอื่น

มีศักดิ์ศรี

ยอมรับความตาย

เศรษฐกิจฐานะ

ปัจจัย 4

โอกาสในการให้
รางวัลตนเอง

สภาพแวดล้อมที่ดี

ความสำเร็จ/
ความหวัง

มีความอภิมรย์

ไม่ตกอับ-อนาถา

สงบ

สมเกียรติ

ความสัมพันธ

ไม่โดดเดี่ยว

โอกาสในการให้
รางวัลคนใกล้ชิด

โอกาสในการ
ตอบแทนสังคม

ความหมาย/
คุณค่า

ตาหลับ

หมดห่วง

มีคุณค่า

มีคนคิดถึง

องค์ประกอบร่วม:
อยู่ดี-ตายดี

นิยามร่วมของการอยู่ดี-ตายดี

สุขภาพดี

ไม่ทรمان

โอกาสในการ
ดูแลสุขภาพ

ไม่เดือดร้อนคนอื่น

ดูแลตนเองได้

ปัจจัย 4

มีความอภิมรย์

โอกาสในการให้
รางวัลตนเอง

ไม่ตกอับ-อนาถา

สภาพแวดล้อมที่ดี

ไม่โดดเดี่ยว

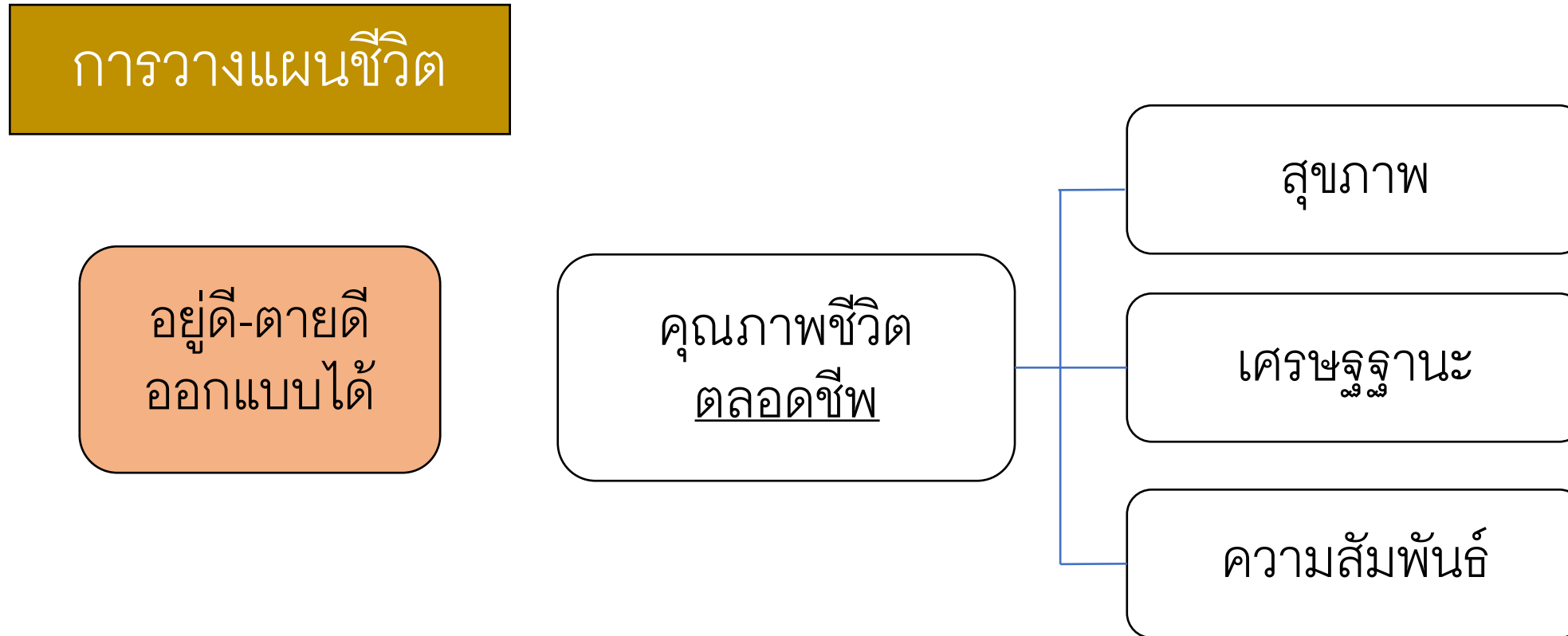
ตาหลับ

โอกาสในการให้
รางวัลคนใกล้ชิด

หมดห่วง

โอกาสในการ
ตอบแทนสังคม

องค์ประกอบ
บางอย่าง 'สร้าง' ได้
ง่ายกว่า

“The fear of death follows from the fear of life. A man who lives fully is prepared to die at any time.” – Mark Twain

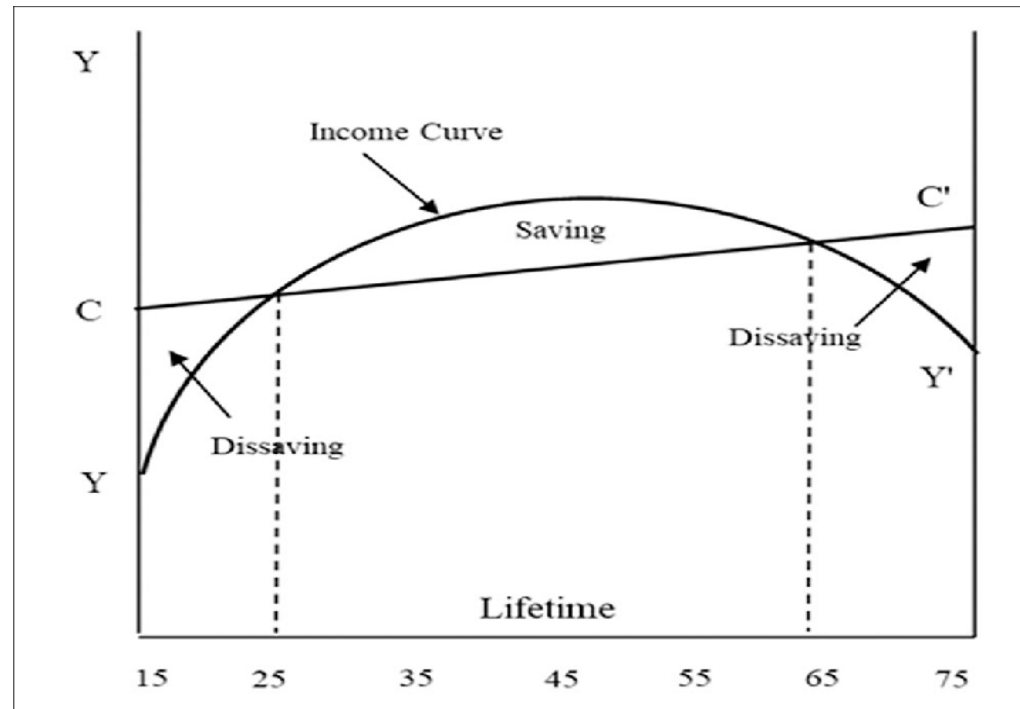
ECONOMICS
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการ การอยู่ดี-ตายดี อย่างไร

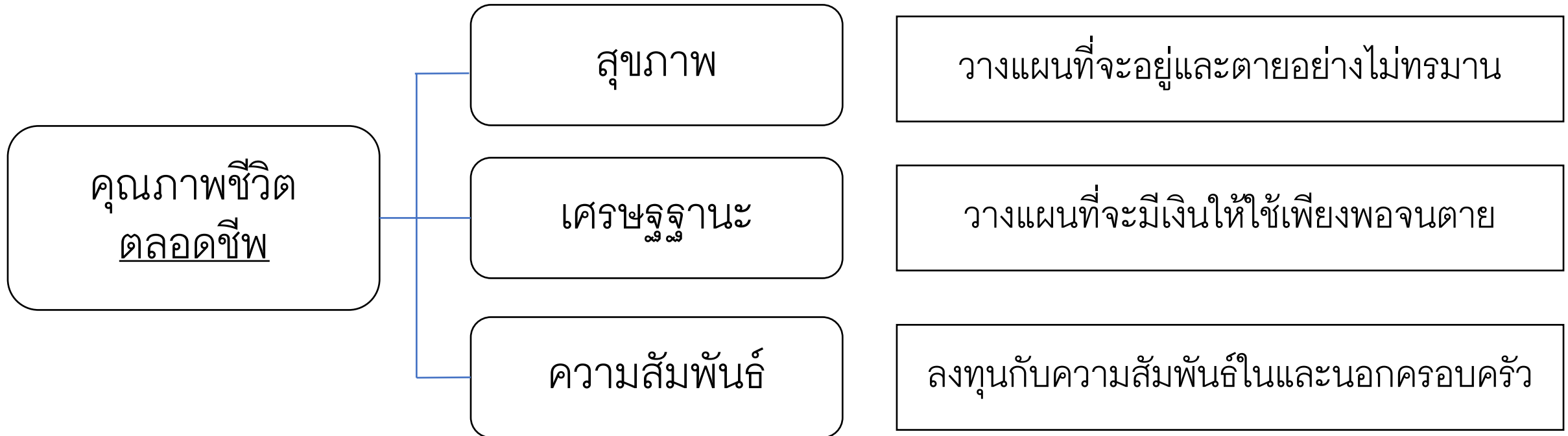

ECONOMICS
CHULALONGKORN UNIVERSITY

องค์ประกอบของการอยู่ดี-ตายดี

1. ประเมินเวลาตาย

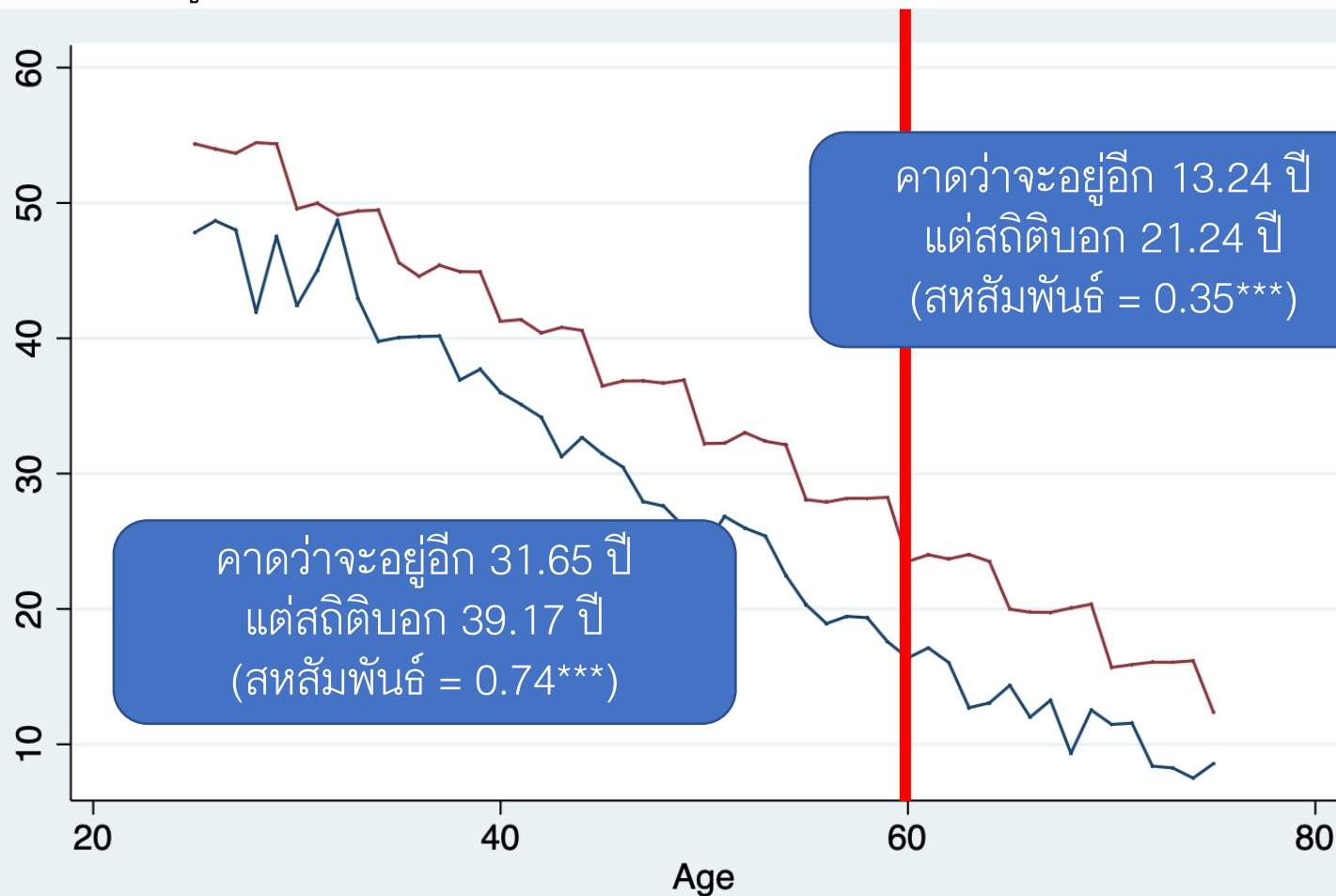
2. เตรียมตัวตายทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน

3. ออม

4. ดูแลสุขภาพ

(1) ประเมินเวลาตายได้ไหม

ชีวิตที่เหลืออยู่ (ปี)

คาดว่าจะอยู่อีก 13.24 ปี
แต่สถิติบอก 21.24 ปี
(สหสัมพันธ์ = 0.35***)

คาดว่าจะอยู่อีก 31.65 ปี
แต่สถิติบอก 39.17 ปี
(สหสัมพันธ์ = 0.74***)

ประชากร กทม. ปี 2564
25-59 ปี (N= 1251) และ 60+ (N=505)

จำนวนปีในชีวิตที่เหลืออยู่
Subjective – ประเมินเอง
Objective – WHO life table
(remaining life expectancy)

สหสัมพันธ์เป็น + และ
มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% ทุกช่วงวัย
ประเมินต่ำกว่าที่ควรเป็น 7-8 ปี

นพพล วิทย์วรพงศ์ (พ.ศ. 2564)

(1) ประเมินเวลาตายได้ไหม

การประเมินความยืนยาวของชีวิต

ความคลาดเคลื่อนของการประเมิน

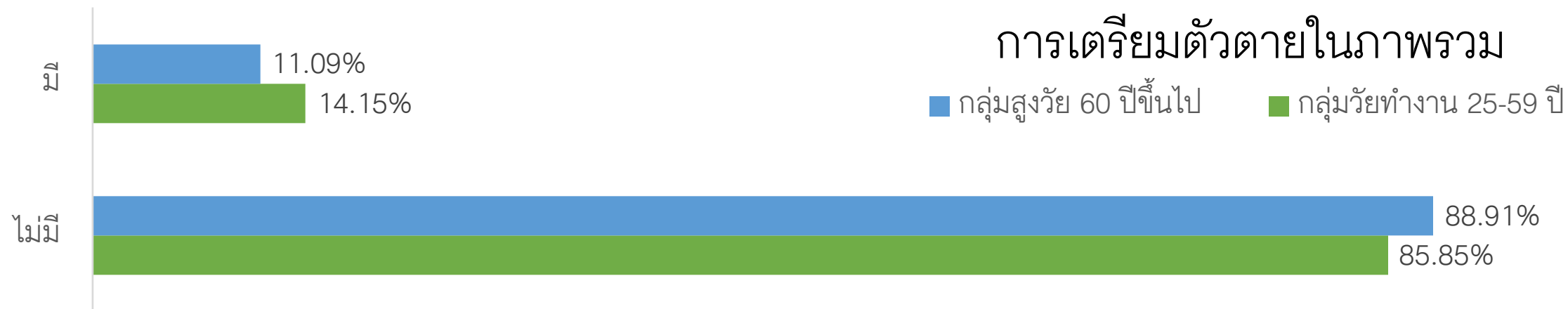
ประเมินต่ำกว่า
สถิติ ทุกกรณี

สุขภาพ คือ
ปัจจัยเชิงบวก
ที่สำคัญที่สุด

การศึกษามี
นัยสำคัญ เมื่อ
พิจารณาเดี่ยว ๆ

ผลการประเมินเหมือนเดิม
ไม่ว่าจะพิจารณากลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุใด
ไม่ว่าจะพิจารณาตัวแปรอื่นหรือไม่
ไม่ว่าจะพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มี focal response สำหรับคำถามอื่น ๆ หรือไม่

(2) เตรียมตัวตายไหม

ปัจจัยกำหนดการเตรียมตัวตาย วัยทำงาน

- การประเมินอายุขัยไม่ส่งผลต่อการเตรียมตัวตาย
- อายุ (+)
- การศึกษา (+) โดยเฉพาะระดับ ป. ตรี ขึ้นไป

นพพล วิทย์วรพงศ์ (พ.ศ. 2564)

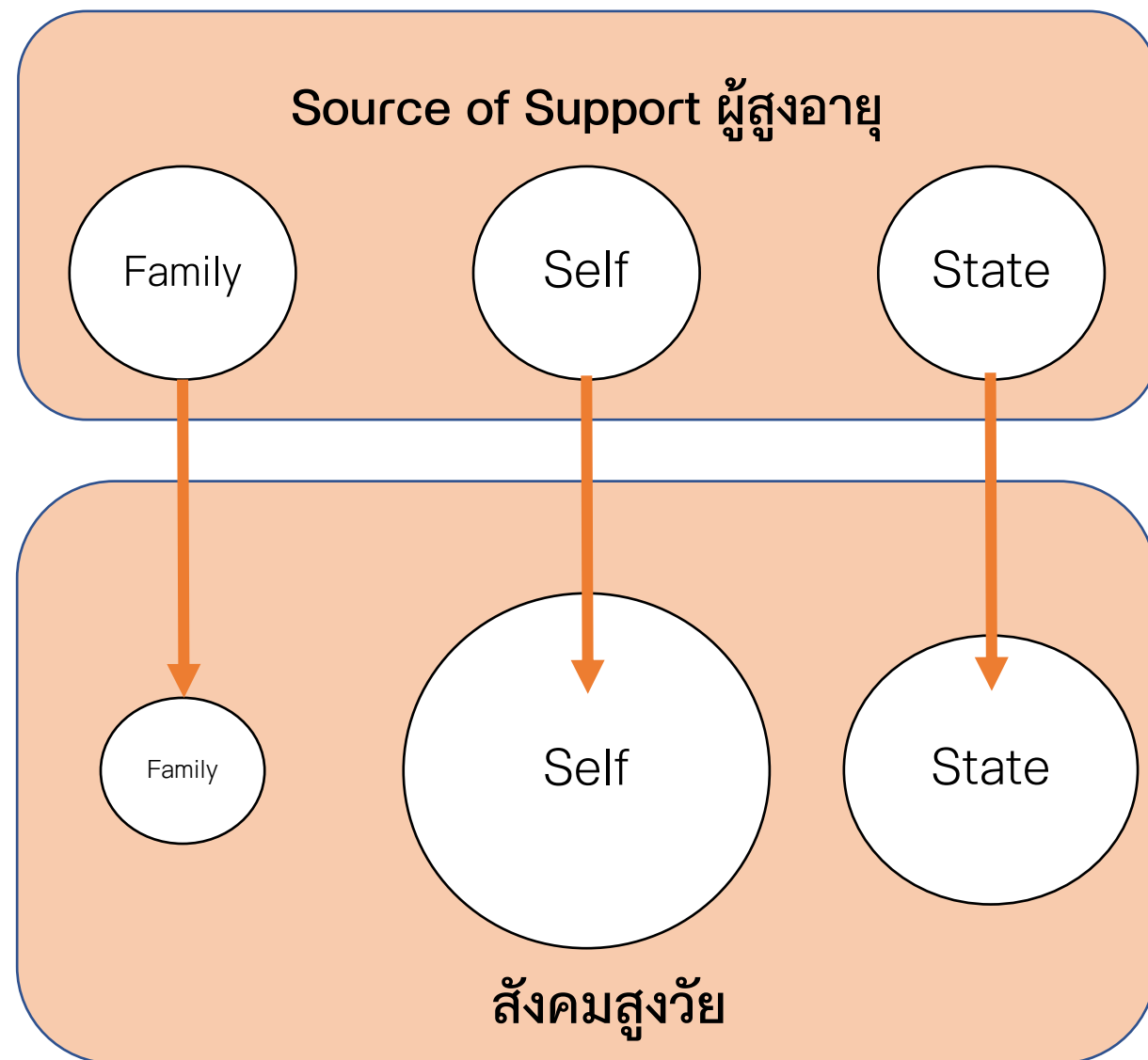
ปัจจัยกำหนดการเตรียมตัวตาย สูงวัย

- การประเมินอายุขัยไม่ส่งผลต่อการเตรียมตัวตาย
- การประเมินอายุที่จะยังมีสุขภาพดี (-)
- สุขภาพ (+)
- แต่งงาน หรือมีคู่ชีวิต (-)
- การศึกษา (+) โดยเฉพาะระดับ ป. ตรี ขึ้นไป

(3) ออมไหม

- อัตราการออม (ข้อมูล NSO ปี 2563) = 74.1%
- ตัวเลขเงินออมในบัญชีส่วนใหญ่ (จาก ธปท.) (ประมาณ 90%) < 50,000 บาท
- ‘แก่มาก่อนรวย’
  - ปี 2564 1/3 ได้เส้นความยากจน
  - 76.3% ยังต้องทำงาน หากการศึกษาต่ำกว่าประถม

(3) ออมไหม

ผู้สูงอายุพร้อมพึ่งตนเองหรือยัง?

ปัจจุบัน พึ่งบุตรหลานมาก

- ปี 2550 & 2554 ประมาณ 80-90% ของผู้สูงอายุที่มีบุตรได้รับสิ่งของหรือเงินจากลูก และผู้สูงอายุที่มี SES สูงมีโอกาสได้รับการดูแลมากกว่า (Witvorapong, 2015)
- บุตรหลานเป็นเงื่อนไขสำคัญของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (ทางตรงและทางอ้อม) (Pimpawatin & Witvorapong, 2023)

Source of Support ผู้สูงอายุ

Family

Self

State

ในอนาคตอันใกล้ ยังหวังพึ่งครอบครัวอยู่

- กลุ่มตัวอย่างประชากรวัยทำงานปี 2554 - 96% ระบุว่าพึ่งตนเอง แต่ออมเพียง 59%
- ความคาดหวังว่าครอบครัวจะให้ความช่วยเหลือหลังเกษียณส่งผลให้แนวโน้มในการออมลดลง
- การศึกษาทำให้แนวโน้มการพึ่งผู้อื่นน้อยลง (Witvorapong et al., 2022)

(4) ดูแลสุขภาพไทย

บริการสุขภาพ

ประกันสุขภาพถ้วนหน้า

100% มีประกันภาครัฐ
< 5% มีประกันเอกชน

พฤติกรรมสุขภาพ

บุหรี่

ไทย (พ.ศ. 2560): ผู้ชาย 38% ผู้หญิง 2%
โลก (พ.ศ. 2563): ผู้ชาย 33% ผู้หญิง 7%

แอลกอฮอล์ (Binge/ Heavy Episodic)

ไทย (พ.ศ. 2560): 11% (เลขต่างกันตามการสำรวจ)
โลก (พ.ศ. 2559): 18.2%

เกลือ

ไทย (พ.ศ. 2562-3): 9.1 กรัมต่อวัน
คำแนะนำ: 5-6 กรัม (WHO/ NHS)

ไม่ออกกำลังกาย

ไทย (พ.ศ. 2560): 28.4%
โลก (พ.ศ. 2559): 27.5%

การดูแลระยะยาว

ผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแล

พ.ศ. 2557
ผู้ดูแลเป็นลูก = 55%
คู่ชีวิต = 29%
ครอบครัวทั้งหมด = 90%

(4) ดูแลสุขภาพไหม

อุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ

- ความยืดหยุ่นต่ำ (นพพล วิทย์วรพงศ์ และพงศ์ทัศ วนิชานันท์ พ.ศ. 2559; นพพล วิทย์วรพงศ์ และคณะ พ.ศ. 2560)
- พฤติกรรมทางสุขภาพมีหลากหลายและไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกัน (Witvorapong, 2018)
- พฤติกรรมทางสุขภาพเป็น “กิจกรรมทางสังคม” (Witvorapong, 2018)
- ขาด Self-Control (Witvorapong and Watanapongvanich, 2020)
- นโยบายเน้นการบังคับ -- ความรู้สึกต่อต้านกฎหมายของประชาชน (Reactance) (Witvorapong et al., 2019)

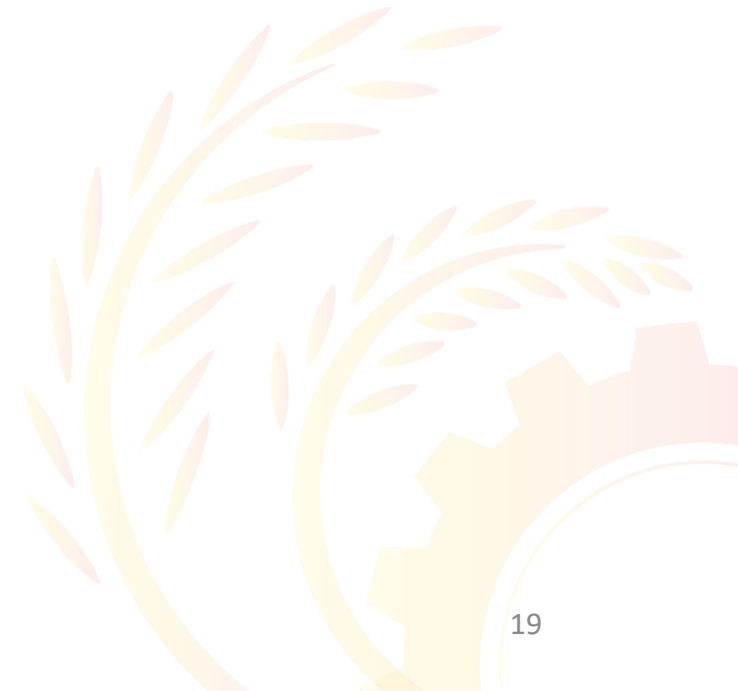
ปัจจัยกำหนดสุขภาพ

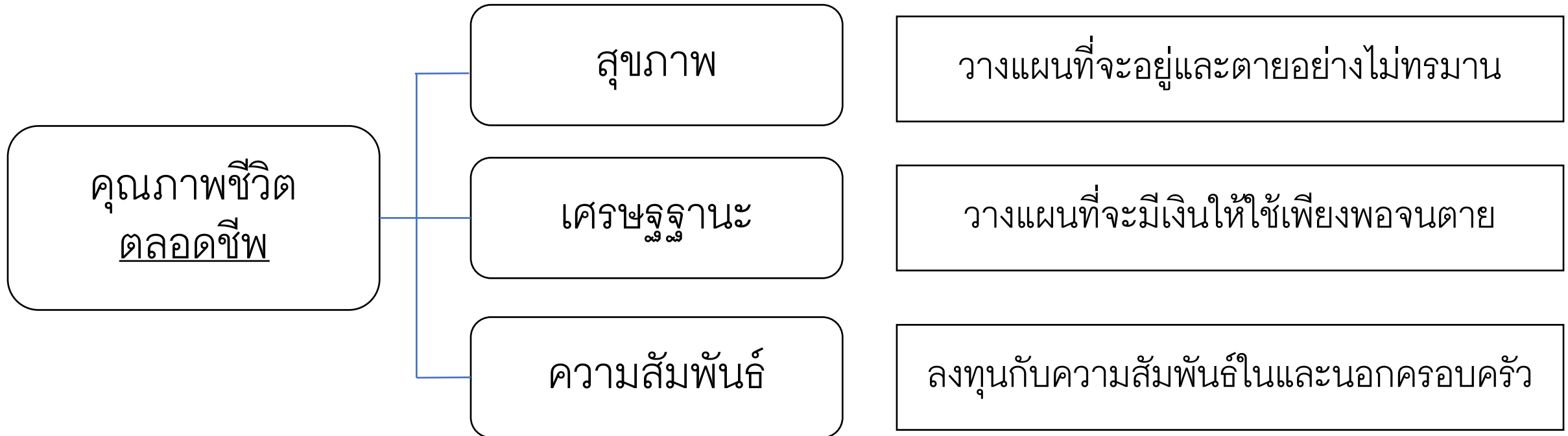
- ระดับสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเศรษฐฐานะ และการศึกษา (Xue and Witvorapong, 2022)
- พฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี (งดเหล้า/บุหรี่) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการศึกษาระดับ ป. ตริ หรือ สูงกว่า (Witvorapong and Vitchitkunakorn, 2020)

ECONOMICS
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สรุป

1. ประเมินเวลาตาย

2. เตรียมตัวตายทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน

3. ออม

4. ดูแลสุขภาพ

1. ประเมินเวลาตาย

สุขภาพ

การศึกษา

2. เตรียมตัวตายทั้งด้าน
ร่างกายและทรัพย์สิน

สุขภาพ

การศึกษา

3. ออม

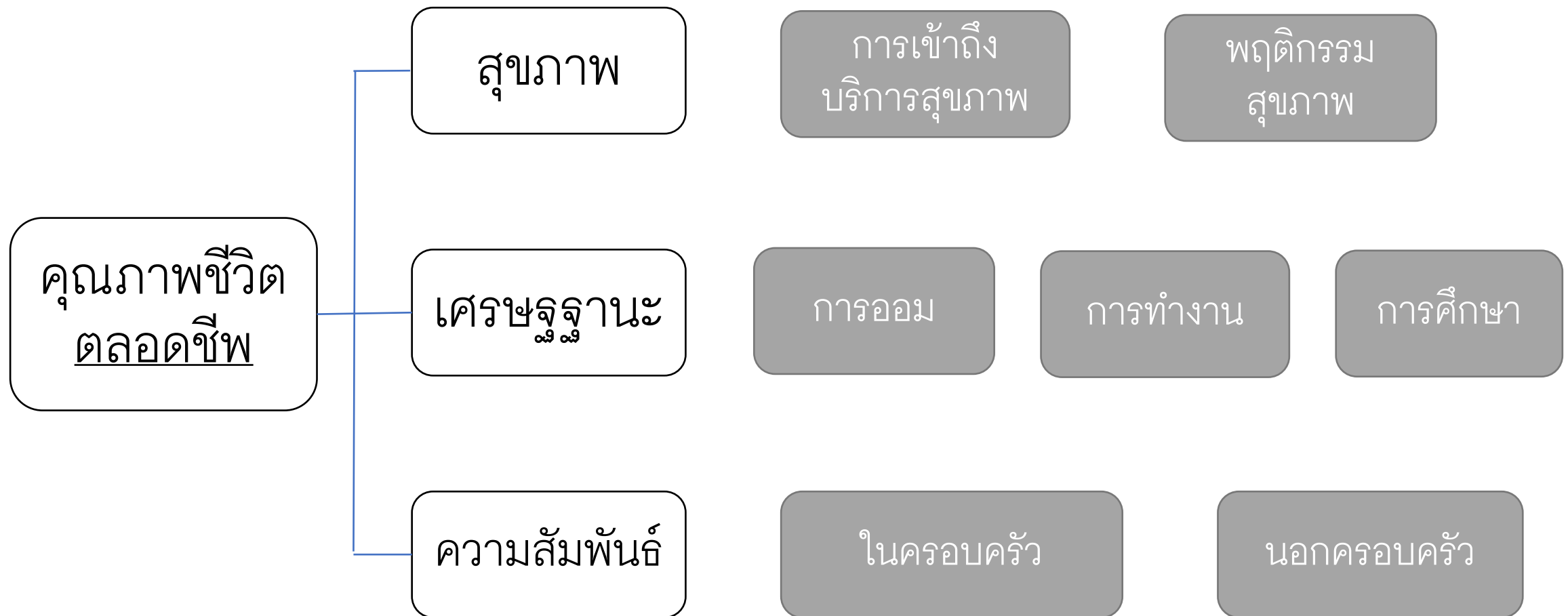
การศึกษา

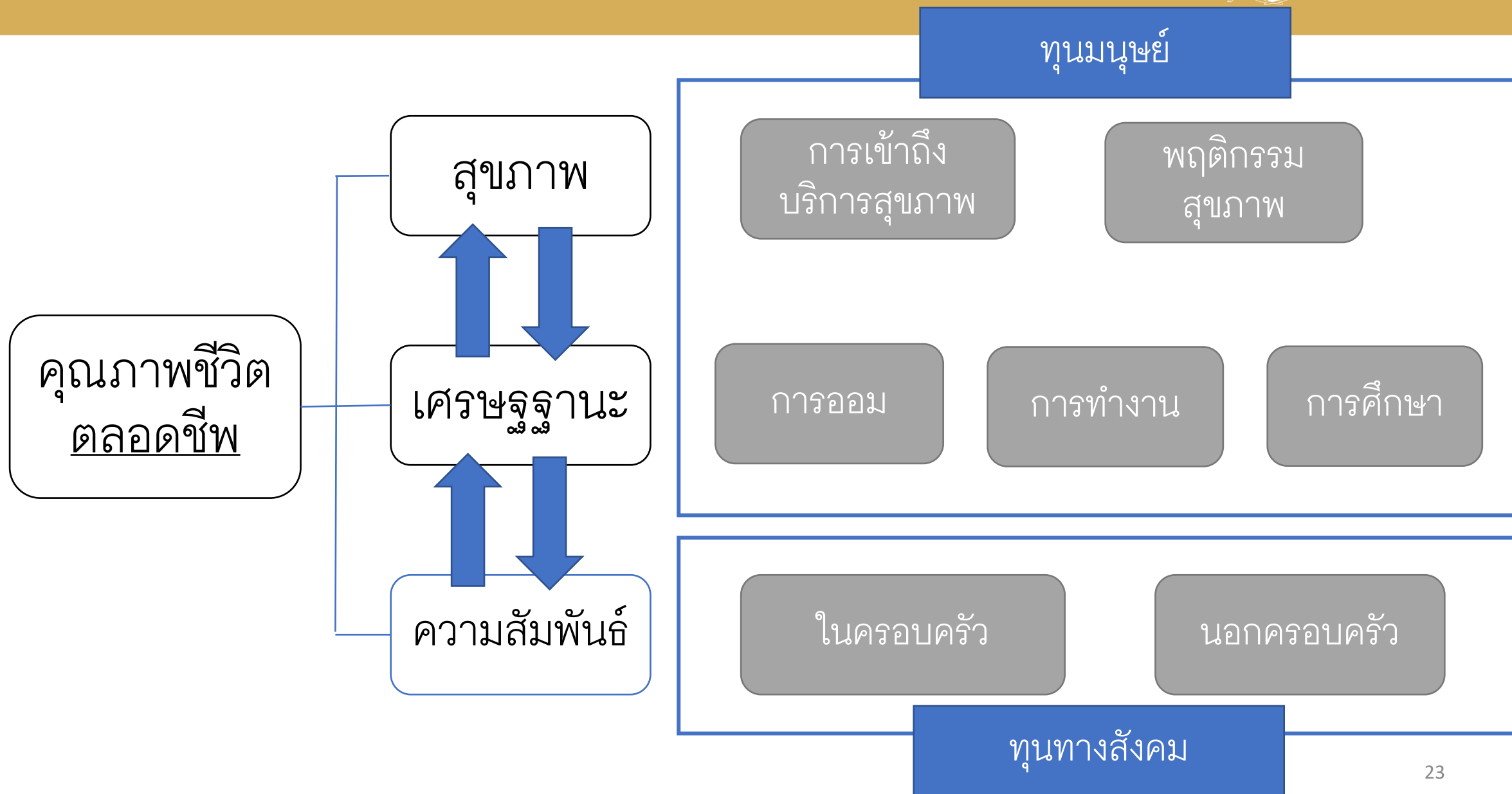
ครอบครัว

4. ดูแลสุขภาพ

การศึกษา

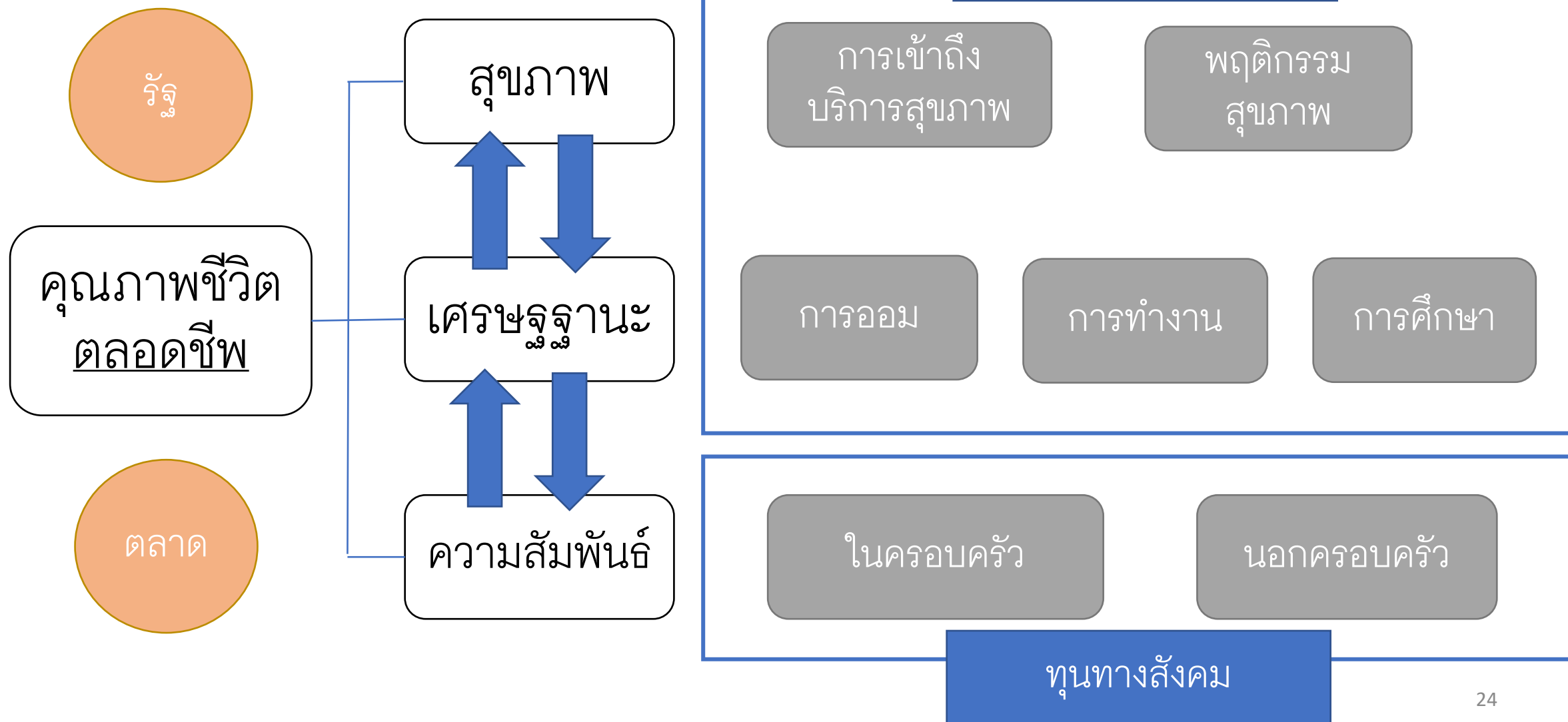
เพื่อน/
สังคม

สรุป - สถาบัน

นโยบายของรัฐ = การสร้าง "คน" และพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดชีพ

ขอบคุณครับ

บพพล วิทย์วรพงศ์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย